

NAKLADNIK:	Zavičajni muzej Biograd na Moru Glagoljaška udruga “Sidraška županija”
ZA NAKLADNIKA:	Draženko Samardžić Božo Došen
AUTORI:	Marina Ninčević, Draženko Samardžić
FOTOGRAFIJE:	Fotografije iz fonda fototeke Zavičajnog muzeja, Marina Ninčević
LEKTORI:	Marijana Marijačić (hrvatski jezik) Marija Kostić (engleski jezik)
KOREKTURA:	Anica Vlašić-Anić
PRIJEVOD NA ENGLSKI:	Marija Kostić
NAKLADA:	300 primjeraka

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Znanstvena knjižnica Zadar
UDK 003.349:73>(497.581.1Biograd na Moru)(083.824)
069(497.581.1Biograd na Moru)(083.824):003.349

NINČEVIĆ, Marina

Katalog zbirke odljeva glagoljskih natpisa Zavičajnog muzeja Biograd na Moru = Catalog of the collection of the moulds of glagolitic inscription in the Regional museum of Biograd na Moru / <autori Marina Ninčević, Draženko Samardžić ; prijevod na engleski Marija Kostić>. - Biograd na Moru : Zavičajni muzej : Glagoljaška udruga “Sidraška županija”, 2017. - 68 str. : ilustr. (pretežno u bojama) ; 23 cm

ISBN 978-953-95626-9-4 (Zavičajni muzej)

1. Samardžić, Draženko

150620071

**KATALOG
ZBIRKE ODLJEVA GLAGOLJSKIH NATPISA
ZAVIČAJNOG MUZEJA BIOGRAD NA MORU**

**CATALOG OF THE COLLECTION
OF THE MOULDS OF GLAGOLITIC
INSCRIPTIONS IN THE REGIONAL MUSEUM
OF BIOGRAD NA MORU**

Biograd na Moru, 2017.

UVOD

Biograd i njegova okolica, posebice benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana na Čokovcu, bili su u prošlosti snažna uporišta glagoljaštva. Na ovom području nastalo je mnoštvo hrvatskih glagoljskih spomenika od 14. do 19. stoljeća, a Zavičajni muzej čuva odljeve glagoljskih natpisa i pisane izvore pronađene na području Biograda, Pakošтана, Pašmana, Vrgade, Čokovca, Turnja, Sv. Filipa i Jakova... Glagoljski natpisi bili su pronađeni na zidovima, nadvratnicima crkava i kuća, nadgrobnim pločama, kronicama bunara i posudicama za sveto ulje, a bili su klesani i gravirani u kamenu, drvu i metalu. Glavni pisari glagoljskih rukopisa bili su svećenici glagoljaši koji su za potrebe svojih župa pisali razne knjige, oporuke i druge spise. Danas nam oni služe kao vrijedni izvori jer spominju imena ljudi, godine, postojanje nekih crkava u tom razdoblju, toponime i sl. te nam na taj način pomažu u otkrivanju i spoznaji povijesnih činjenica.¹

U ovom katalogu predstavljene su natpisi iz Zbirke glagoljskih odljeva koji se čuvaju u Zavičajnom muzeju Biograd na Moru.

¹ Fučić, B. (1982). *Glagoljski natpisi*. Zagreb: JAZU; Grbin, N. (1990). Glagoljica na biogradskom području. U: Batović, Š., Obad, S., Jakšić, N., Došen, B., Božulić, G. (1990). *Biograd i njegova okolica u prošlosti: Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Biogradu, 11.–13. studenog 1988*. Filozofski fakultet u Zadru: Zadar.

INTRODUCTION

Biograd and its surrounding area, especially the Benedictine Monastery of Sts. Cosmas and Damian in Čokovac were a stronghold of Glagolitic in the past. Many Croatian Glagolitic monuments originate from this area dating from the 14th to the 19th century. The Regional Museum preserves the moulds of Glagolitic inscriptions and written sources that were found in the area of Biograd, Pakoštane, Pašman, Vrgada, Čokovac, Turanj, Filipjakov... The Glagolitic inscriptions were found on the walls, lintels of churches and houses, tombstones, well-crowns and vessels for holy oil, and were carved and engraved in stone, wood and metal. The main scribes of Glagolitic manuscripts were Glagolitic priests, who wrote various books, testaments and other documents for the needs of their parishes, which are used today as valuable sources, because they mention names of people, existence of some churches at the time, toponyms etc. and help us in that way in discovering and understanding the historical facts.²

This catalog presents the inscriptions from the Collection of the moulds of Glagolitic inscriptions that have been kept in the Regional Museum of Biograd na Moru.

² Fučić, B. (1982). *Glagoljski natpisi*. Zagreb: JAZU; Grbin, N. (1990). Glagoljica na biogradskom području. U: Batović, Š., Obad, S., Jakšić, N., Došen, B., Božulić, G. (1990). *Biograd i njegova okolica u prošlosti: Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Biogradu, 11.–13. studenog 1988*. Filozofski fakultet u Zadru: Zadar.

Glagoljski odljevi koji se čuvaju
u Zavičajnom muzeju Biograd na Moru

Glagolitic moulds kept in the
Regional Museum of Biograd na Moru

1.

*Glagoljski natpis i grb
komendatarnog opata Marka Barba
Glagolitic inscription and the coat of arms of
commendatory abbot named Marko Barbo*

Mjesto pronalaska / Findspot

Čokovac

Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana, lapidarij
Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian, collection of stone
and stone monuments

Godina / Year

Oko 1450.
Around 1450

Dimenzije / Dimensions

Ploča: 41 x 99 cm; Natpisno polje: 37 x 8 cm
Panel: 41 x 99 cm; Inscription field: 37 x 8 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac
White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

G(OSPO)D(I)N' M(A)RKO

BARBO UČINI

*Gospodin Marko Barbo učini
Sir Marko Barbo made*

Opis / Description

Ploča je bila uzidana na vanjskom zidu samostana lijevo od ulaznih vrata. Natpis bilježi gradnju ogradnog zida i ulaza u samostanski sklop za vrijeme komendatarnog opata, Mlečanina Marka Barba, apostolskog protonotara u Rimu (1448. – 1451.), kasnije biskupa u Trevisu (1455.), u čijoj se komendi između 1451. i 1455. g. nalazi više crkvenih posjeda u Dalmaciji, među ostalima i posjedi samostana sv. Kuzme i Damjana.³

The panel was built into the outer wall of the convent, to the left of the front door. The inscription records the construction of the surrounding wall and the entrance to the monastery complex at the time of the commendatory abbot, Venetian Marko Barbo, protonotary apostolic in Rome (1448 – 1451), later the bishop in Treviso (1455), whose commendam comprised several church properties in Dalmatia between the year 1451 and 1455, including the properties of the monastery of Sts. Cosmas and Damian.⁴

³ Opis: Tkon 424 (Fučić 1982: 342).

⁴ Description: Tkon 424 (Fučić 1982: 342).

2.

Nadgrobna ploča

Tombstone

Mjesto pronalaska / Findspot

Ćokovac

Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana

Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian

Godina / Year

1531

Dimenzije / Dimensions

Ploča: 75 x 164,5 cm; Uokvireno natpisno polje: 54 x 28,5 cm

Panel: 75 x 164,5 cm; Framed inscription field: 54 x 28,5 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac

White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

·Č·F·J·A· TOTU LĚŽ
I DOM ANTON' BOGD
ANIĆ' PRIUR' S(VE)TOG
A KUZMI ·I DOMĚNA
S PAŠMANA·

1531. Totu leži dom Anton Bogdanić,

priur svetoga Kuzmi i Domjana s Pašmana.

1531 Here rests dom Antun Bogdanić,

prior of Sts. Cosmas and Damian from the island of Pašman.

Opis / Description:

Natpis na nadgrobnoj ploči, sekundarno upotrijebljenoj za menzu
južnog, pokrajnjeg oltara u crkvi.⁵

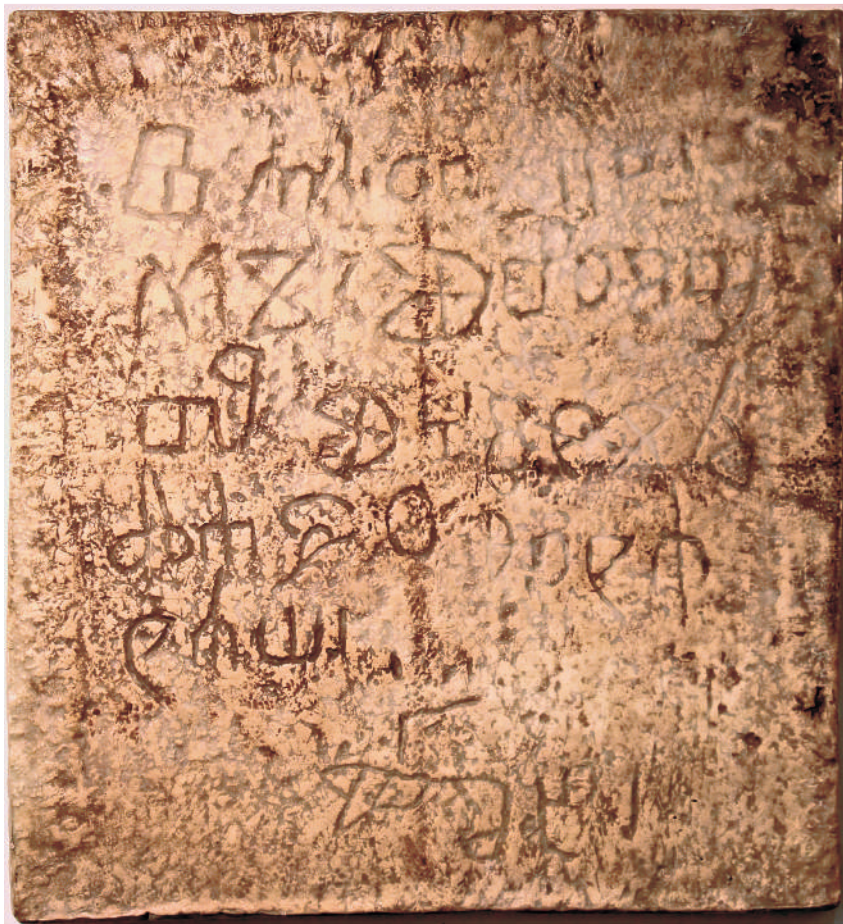
The inscription on the tombstone that was secondarily used for the
mensa of the south, side altar in the church.⁶

⁵ Opis: Tkon 428 (Fučić 1982: 345).

⁶ Description: Tkon 428 (Fučić 1982: 345).

3.

Natpis na nadgrobnoj ploči
Tombstone inscription

Mjesto pronalaska / Findspot

Groblje uz župnu crkvu Sv. Marije
Cemetery near the parish church of St. Mary

Razdoblje / Period

17. – 18. stoljeće
17th – 18th century

Dimenzije / Dimensions

Ploča: 70 x 95 cm; Natpisno polje: 45 x 48 cm
Panel: 70 x 95 cm; Inscription field: 45 x 48 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac
White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

Ě MATIJ,
MIKULIĆ
TO UČINI
DA SE ZNA
NAŠ
GROB

*Ja Matij Mikulić to učinih da se zna naš grob.
I, Matij Mikulic, made this so that our grave is known.*

Opis / Description

Natpis se nalazi zapadno od crkve, u prvom redu grobova, nad rakom koju pokrivaju dvije ploče od kojih je jedna bez natpisa.⁷

The inscription is located west from the church, in the first row of graves, above the grave covered by two slabs of which one bears no inscription.⁸

4.

Ulomak nadgrobne ploče
Tombstone fragment

⁷ Opis: Pašman 315 (Fučić 1982: 275).

⁸ Description: Pašman 315 (Fučić 1982: 275).

Mjesto pronalaska / Findspot

Kraj, otok Pašman

Franjevački samostan sv. Duje, samostanska crkva sv. Jeronima
Kraj, the Island of Pašman
Franciscan Monastery of St. Domnius, monastery church of St.
Jerome

Godina / Year

1567

Dimenzije / Dimensions

56 x 38 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac
White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

·Č·F·M·Ž·[.....]

ŠIMUNA DRAG(A)N[.....]

Natpis je vjerojatno glasio: „1567, to je grob Šimuna Draganića“
Most probably the inscription read: „1567, it is a grave of Šimun
Draganić“

Opis / Description

Ulomak pripada nadgrobnoj ploči upotrijebljenoj za opločenje crkvenog poda. Nalazi se u podu uza zid, uz lijevi kut sjevernog bočnog oltara.⁹

The fragment belongs to the tombstone which was used for paving of the church floor. It is located in the floor, next to the wall, along the left corner of the northern side altar.¹⁰

⁹ Opis: Kraj, otok Pašman 227 (Fučić 1982: 221).

¹⁰ Description: Kraj, otok Pašman 227 (Fučić 1982: 221).

5.

18

*Natpisi klesani na blokovima desnog dovratnika na
ulazu u kuću*

*Inscriptions carved on the blocks of the right jamb at the
house entrance*

Mjesto pronalaska / Findspot

Tkon

Kuća broj 260 (vlasnik Roko Pribilović)
House number 260 (owner Roko Pribilović)

Godina / Year

1760.; 1770

Dimenzije / Dimensions

15 x 50 cm

Materijal / Material

Vapnenac

Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

a) na srednjem bloku

Č ω N

1770

b) na donjem bloku

Č ω M

1760

a) middle block

Č ω N

1770

b) lower block

Č ω M

1760

6.

*Stari nadvratnik, sekundarno uporabljen kao prag na
ulazu u podrum¹¹*

*Old lintel, reused as a treshold at the basement
entrance¹²*

¹¹ Opis: Tkon 437 (Fučić 1982: 347).

¹² Description: Tkon 436 (Fučić 1982: 347).

Mjesto pronalaska / Findspot

Tkon

Kuća broj 184. (vlasnik Filip Ostojić)

House number 184 (owner Filip Ostojić)

Datum / Date

19. lipnja 1744.

19th June 1744

Dimenzije / Dimensions

137 x 37 x 12 cm

Materijal / Material

Vapnenac

Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

ČωKG..... ČKD?IC̣

.....NC...H ZUNA·NA·Ź

1744. ČKD?IC̣' (? prezime vlasnika na -ić?)NC...H,
lipnja na 19.

1744. ČKD?IC̣' (? surname of the owner ending in -ić?)
.....NC...H, 19th June.

Opis / Description

Površina kamena veoma je izlizana hodanjem i pranjem tako da su neka slova potpuno nestala. Na početku teksta jasno se vidi nadnevak (ČωKG), tj. godina 1744. i na kraju teksta mjesec i dan: *zuna na 19*. U jedva čitkoj skupini slova na kraju 1. retka pretpostavlja se prezime nekadašnjeg vlasnika na –ić.¹³

The surface of the stone is badly worn out, so some letters disappeared completely. The date (ČωKG), i. e. the year 1744 is clearly visible at the beginning of the text and the month and the day at the end of the text: 19th June. Surname of the former owner ending in –ić can be assumed in the barely legible group of letters at the end of the first line.¹⁴

¹³ Opis: Tkon 436 (Fučić 1982: 347).

¹⁴ Description: Tkon 436 (Fučić 1982: 347).

7.

Natpis na nadvratniku ulaza u konobu
Inscription on the lintel at the cellar entrance

Mjesto pronalaska / Findspot

Tkon

Kuća Zalović (vlasnik Vlado Zalović pok. Ive)
House Zalovic (owner Vlado Zalović of the late Ive)

Godina / Year

1724

Dimenzije / Dimensions

85 x 25 cm

Materijal / Material

Vapnenac
Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

Čω I G POP ŠIMUN
CALIĆ

1724. pop Šimun Calić¹⁵
1724 priest Šimun Calić¹⁶

¹⁵ Opis: Tkon 433 (Fučić 1982: 346).

¹⁶ Description: Tkon 433 (Fučić 1982: 346).

8.

Nadgrobna ploča s likom redovnika-benediktinca u reljefu i s glagoljskim natpisom na gornjem rubu ploče
Tombstone with the figure of a Benedictine monk; relief with a Glagolitic inscription on the upper edge of the panel

Mjesto pronalaska / Findspot

Nevidane, otok Pašman
Groblje uz crkvu sv. Mihovila
Nevidane, the island of Pašman
Cemetery near the church of St. Michael

Razdoblje / Period

15. stoljeće
15th century

25

Dimenzije / Dimensions

Natpisno polje: 68 x 20 cm

Inscription field: 68 x 20 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac

White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

OV'DE BI DOM' IVAN' S[TA?]K'ŠIĆ'

Ovde bi dom Ivan Stakšić (?)

Dom Ivan Stakšić was here

Opis / Description

Ovaj veoma kvalitetan kiparski gotičko-renesansni rad, danas oštećen (napukao), leži nad jednim seljačkim grobom. U čitanju je nečitko i sporno samo drugo i treće slovo u prezimenu.¹⁷

This high quality Gothic-Renaissance work, presently damaged (cracked) covers a peasant's grave. Only the second and third letter in the surname are illegible and questionable.¹⁸

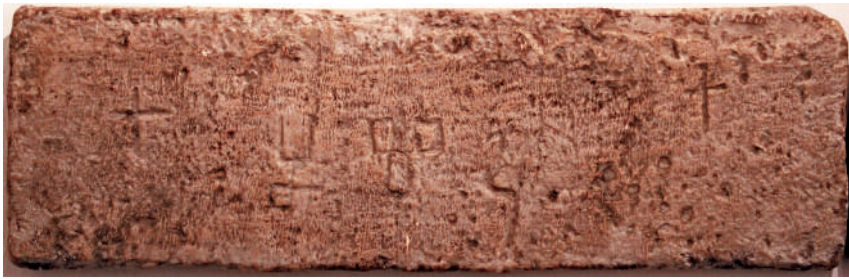
¹⁷ Opis: Nevidane, otok Pašman 278 (Fučić 1982: 252).

¹⁸ Description: Nevidane, otok Pašman 278 (Fučić 1982: 252).

9.

Natpis na nadvratniku ulaza u dvorište
Inscription on the lintel at the courtyard entrance

Mjesto pronalaska / Findspot

Kuća br. 88. Stara kuća Zalovićevih (vlasnik Marinko Katičin)
House number 88. Old house Zalović (owner Marinko Katičin)

Godina / Year

1740

Dimenzije / Dimensions

Duljina natpisa 52 cm na nadvratniku dimenzija 182 x 16,5 cm
Length of the inscription 52 cm on the lintel with dimensions 182 x
16,5 cm

Tekst natpisa / Inscription text

+ Č ω K +

1740. (datum gradnje)¹⁹

1740 (date of construction)²⁰

10.

Nadgrobna ploča u pločniku crkvene lade
Tombstone in the pavement of the church nave

¹⁹ Opis: Tkon 434 (Fučić 1982: 346).

²⁰ Description: Tkon 434 (Fučić 1982: 346).

Mjesto pronalaska / Findspot

Tkon
Crkva sv. Tome
Church of St. Thomas

Godina / Year

1742.

Dimenzije / Dimensions

50 x 20 cm, duljina natpisa 48 cm.
50 x 20 cm, length of the inscription 48 cm.

Materijal / Material

Vapnenac
Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

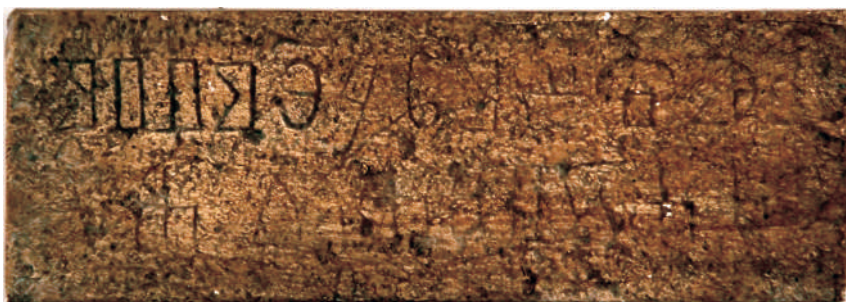
Č ω K B E NOVEBRE
1742, 6. nove(m)bre²¹

²¹ Opis: Tkon 435 (Fučić 1982: 346).
Description: Tkon 435 (Fučić 1982: 346).

11.

Nadgrobna ploča u pločniku crkve
Tombstone in the church floor

Mjesto pronalaska / Findspot

Turanj – Tukljača
Crkva sv. Marije na groblju
The church of St. Mary at the cemetery

Godina / Year

Oko 1500. godine
Around 1500

Dimenzije / Dimensions

70 x 197 cm, natpisno polje 70 x 15 cm.
70 x 197 cm, inscription field 70 x 15 cm.

Materijal / Material

Vapnenac
Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

OVO E GROB SUD
CA MATIAŠI(ĆA)
Ovo je grob sudca Matijašića.
This is a grave of judge Matijašić.

Opis / Description

U gornjem dijelu ploče u medaljonu je uklesan grb (u gornjem polju grba je kula, a u donjem stablo i ptica), a pod medaljonom teče natpis.²²

A coat of arms was carved in a medallion on the upper part of the panel (in the upper field of the coat of arms is a tower; in the lower field is a tree and a bird), and under the medallion is an inscription.²³

12.

Nadvratnik

Lintel

²² Opis: Turanj 446 (Fučić 1982: 352).

²³ Description: Turanj 446 (Fučić 1982: 352).

Mjesto pronalaska / Findspot

Sveti Petar

Konoba (nekad stambena kuća), kućni broj 84, vlasnik Tome Jurišić

St. Peter

Cellar (formerly a residential house), house number 84, owner Tome Jurišić

Godina / Year

1717

Dimenzije / Dimensions

190 x 15 x 18 cm

Materijal / Material

Bademovo drvo

Almond tree

Tekst natpisa / Inscription text

Č ω Ž Ī (*glagoljica*) I+S (*latinica*)

1717. I(*su*)s

Sakralno znamenje (križ i ime Isusovo) i godina gradnje bili su izrezbareni na ulazu u kuću.

Č ω Ž Ī (*Glagolitic inscription*) I+S (*Latin inscription*)

1717. I(*su*)s

Sacred symbols (cross and the name of Jesus) and the year of construction were carved at the house entrance.

13.

Natpis na ploči, ugrađenoj u zid crkve s unutrašnje strane pročelnog zida južno od glavnog ulaza
Inscription on a panel, incorporated in the inner facade wall, south of the main entrance

Mjesto pronalaska / Findspot

Sveti Filip i Jakov
Župna crkva sv. Mihovila
Sveti Filip i Jakov
Parish church of St. Michael

Godina / Year

1707

Dimenzije / Dimensions

44 x 40 cm

Materijal / Material

Vapnenac
Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

Č ω Ž MISECA
OTUBRA NA V
BI PON(O)VLENA OVA
CRIKVA BI TAD
A PAROHIAN P(OČTOVANI) G(OSPODIN)
DON MIKULA KUŽ
INOVIĆ PISA
DON TOME MAT
KOVIĆ

1707, miseca otubra na 3, bi ponovljena ova crikva. Bi tada
parohijan počtovani gospodin don Mikula Kužinović. Pisa don
Tome Matković

The inscription speaks of the church restoration. The pastor was
respectable Mikula Kužinović. It was written by Tome Matković.

14.

Natpis i reljef Bogorodice s djetetom iz XV. stoljeća
Inscription and the relief of Madonna with child from
the 15th century

Mjesto pronalaska / Findspot

Turanj
Župna crkva Gospe od Karmela
Parish church of Our Lady of Mount Carmel

Godina / Year

1737

Dimenzije / Dimensions

80 x 14 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac
White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

+ · J(E)ZUS · ISUS I MARIĚ · Č · ω · J · Ž ·
KADA BI SAGRAGENA O(VA) C(RIKVA) BI
P(OČTOVANI) G(OSPODIN) PAROH D(ON). ŠIME
KULERIĆ

*Jezus, Isus i Marija. 1737, kada bi sagrajena ova crkva, bi počtovani
gospodin paroh don Šime Kulerić*

*Jesus, Jesus and Mary. 1737, when this church was built, the priest was
respectable Šime Kulerić*

Opis / Description

Natpis na kamenom nadvratniku, ugrađenom na vanjskom licu stražnjeg (istočnog) zida sakristije. Nad natpisom je ugrađen reljef Bogorodice s djetetom iz XV. stoljeća (nekada zabat crkvenih vrata).²⁴

An inscription on the stone lintel, incorporated in the outer surface of the back (east) wall in the sacristy. A relief of Madonna with child from the 15th century was incorporated above the inscription (formerly the gable of the church door).²⁵

²⁴ Opis: Turanj 447 (Fučić 1982: 352).

²⁵ Description: Turanj 447 (Fučić 1982: 352).

15.

Natpis na nadvratniku crkve
Inscription on the church lintel

Mjesto pronalaska / Findspot

Sveti Petar

Crkva Blažene Djevice Marije

St. Peter

Church of the Blessed Virgin Mary

Godina / Year

1675.

Dimenzije / Dimensions

133 x 22 cm

Materijal / Material

Vapnenac

Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

Č H N D I M A Ě A

D P R P D

1675 20 maja, D.P.R.P.D.

Opis / Description

Natpis bilježi vrijeme kada je crkva obnovljena ili sagrađena. Niz početnih slova u drugom redu bilježi ime inicijatora gradnje (možda: don Petar R..., parohijan D....?).

The inscription records the time when the church was restored or built. A series of initial letters in the second row most probably presents the name of the initiators of the construction (perhaps: Father Petar R..., parishioner D....?).

16.

Natpis na kamenoj konzolnoj klupi prozora
Inscription on the stone console bench of the window

Mjesto pronalaska / Findspot

Čokovac

Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana, lapidarij
Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian, collection of
stone monuments

Godina / Year

1490

Dimenzije / Dimensions

Prvi ulomak 16 x 28 x 11 cm 1st fragment: 16 x 28 x 11 cm
Drugi ulomak: 35 x 28 x 11 cm 2nd fragment: 35 x 28 x 11 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac
White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

L(E)T' G[OSPODNIH] Č U P. ←
→ U S(VETA)GO K(U)Z(MI)· I D(OMĚNA)

Let gospodnjih 1490. U svetago Kuzmi i Domjana
The inscription mentions church name – Sts. Cosmas and Damian and
the year 1490.

Opis / Description

Natpis na dvama ulomcima prelomljene, profilirane i kasnogotičkim lisnim ornamentom ukrašene kamene konzolne klupice prozora, koji su sekundarno, kao spoliji, bili ugrađeni u zvonik. Zapaženi su prilikom obnove priorata poslije II. svjetskog rata te skinuti sa zvonika i pohranjeni u lapidarij. Klupica je bila klesarski rasječena na tri dijela. U zvoniku je nađen samo prvi i treći dio, a srednji je dio izgubljen.²⁶

²⁶ Opis: Tkon 425 (Fučić 1982: 343).

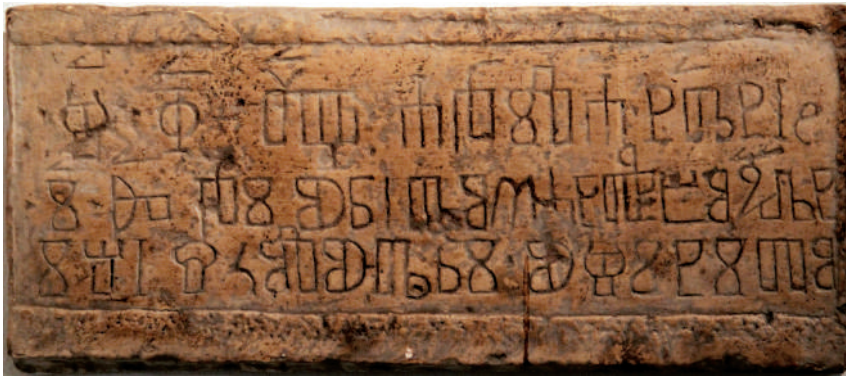

The inscription on two fragments of broken stone console bench of the window. The fragments are moulded and decorated with the late Gothic foliate ornament and were incorporated in the bell tower as spolia. They were noticed during the restoration of the priory after the Second World War, removed from the bell tower and stored in the collection of stone monuments. The bench was cut by a stonemason into three parts. Only the first and the third part were found in the bell tower and the middle part was lost.²⁷

²⁷ Description: Tkon 425 (Fučić 1982: 343).

17.

Nadvratnik refektorija

Refectory lintel

Mjesto pronalaska / Findspot

ĆOKOVAC

Tkon – Ćokovac

Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana

Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian

Datum / Date

29. travnja 1517.

29th April 1517

Dimenzije / Dimensions

Nadvratnik: 127 x 25 cm; Uokvireno natpisno polje: 51 x 16,5 cm

Lintel: 127 x 25 cm; Framed inscription field: 51 x 16,5 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac

White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

·Č·F·Ž Ī · APRILA · N(A) D(A)N·
·I·Z PRIUR· DOM· ANTON BOGD(A)N
IĆ' S KOLUDRI· UČINI TO

*1517, aprila na dan 29, priur dom Anton Bogdanić s
koludri učini to.²⁸*

*1517, on the day 29th April, prior dom Antun Bogdanić
with nuns made that.²⁹*

²⁸ Opis: Tkon 426 (Fučić 1982: 344).

²⁹ Description: Tkon 426 (Fučić 1982: 344).

18.

*Natpis na benediktinskom samostanu
sv. Kuzme i Damjana, Čokovac*
*Inscription on the Benedictine monastery
of Sts. Cosmas and Damian, Čokovac*

Mjesto pronalaska / Findspot

Tkon – Čokovac
Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana
Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian

Godina / Year

1573 (?)

Dimenzije / Dimensions

19 x 30 x 10 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac
White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

[.....]ANIĆ
[.....]N V

Na okrnjenom natpisu možda bi se moglo dopuniti prezime Bogdanić, a u drugom retku pretpostaviti nadnevak i dopuniti ga: Č F N V, tj. 1573.³⁰

The last name on the damaged inscription could be complemented as: Bogdanić. In the second row the date could be assumed and complemented: Č F N V, i. e. 1573.³¹

³⁰ Opis: Tkon 430 (Fučić 1982: 345).

³¹ Description: Tkon 430 (Fučić 1982: 345).

19.

Natpis na kamenoj kruni bunara
Inscription on the stone crown of the well

Mjesto pronalaska / Findspot

Tkon – Čokovac
Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana
Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian

Godina / Year

1612

Dimenzije / Dimensions

30 x 30 cm

Materijal / Material

Vapnenac
Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

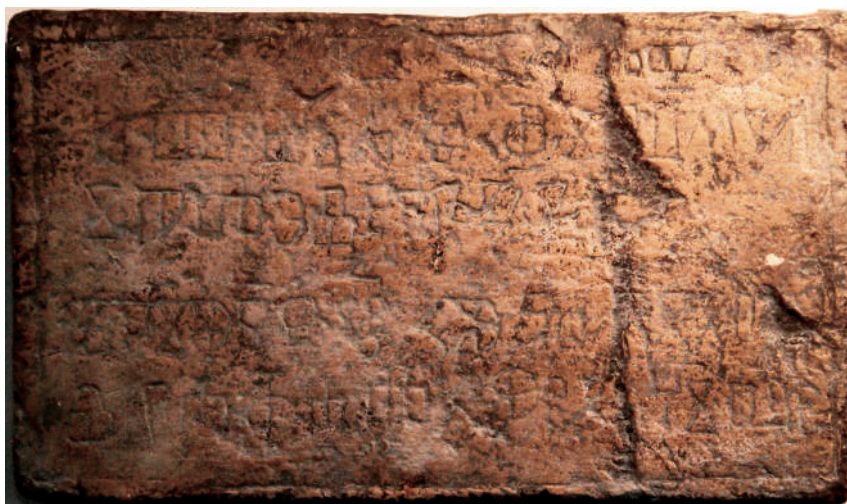
ČH
BĪ
KADA
1612, kada
Datum izrade bunarskog grla.³²
1612, when
The date of creation of the head of a well.³³

³² Opis: Tkon 431 (Fučić 1982: 346).

³³ Description: Tkon 431 (Fučić 1982: 346).

20.

Nadgrobna ploča u crkvi
Tombstone in the church

Mjesto pronalaska / Findspot

Ćokovac

Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana
Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian

Datum / Date

4. srpnja 1523.

4th July 1523

Dimenzije / Dimensions

Ploča: 78,5 x 102 cm; Natpisno polje: 45,4 x 25,5 cm

Panel: 78,5 x 102 cm; Inscription field: 45,4 x 25,5 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac

White limestone

Limestone

Tekst natpisa / Inscription text

L(E)T B(O)ŽIH · Č · F·I·V DĪ M(ISE)CA

IJULEĚ NA D(A)N' G

Ě PRIUR S(VETA)GO KUZMI I DO[M]

ĚNA FALKUNIĆ IV(A)N

Let Božjih 1523, miseca ijuleja na dan 4. Ja priur svetago Kuzmi i

Domjana Falkunić Ivan.

In the year of our Lord 1523, month of July, on the day 4th. I, prior of

Sts. Cosmas and Damian Falkunić Ivan.

Opis / Description

Oznaka broja DĪ (= 15) iznad prvog retka ili je ispravak broja u datumu ili je oznaka (redni broj) ukopnog mjesta. Poslije II. svjetskog rata, u doba dok još priorat nije bio obnovljen i nastanjen, jedna neodgovorna osoba vandalski je razbila ovu ploču na 9 ulomaka, koje je nakon obnove Ćokovca sastavio i slijepio o. Benedikt Celegin OSB.³⁴

The mark of a number DĪ (= 15) above the first line is the correction of the number in the date or the mark (ordinal number) of the burial plot. After the Second World War, when the priory had not been renovated and settled, a vandal broke this panel into 9 fragments, which were conjoined and glued by Father Benedikt Celegin OSB after the renovation of Ćokovac.³⁵

³⁴ Opis: Tkon 427 (Fučić 1982: 344).

³⁵ Description: Tkon 427 (Fučić 1982: 344).

21.

Natpisi na kamenim konzolama klupa u refektoriju
Inscriptions on the stone consoles of the benches in
refectory

Mjesto pronalaska / Findspot

Tkon – Čokovac
Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana
Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian

Godina / Year

1618

Dimenzije / Dimensions

Natpisno polje: 22,5 x 7,2 cm

Inscription field: 22,5 x 7,2 cm

Materijal / Material

Bijeli vapnenac

White limestone

Tekst natpisa / Inscription text

- a) konzola uz istočni zid
TO O
- b) peta konzola uz istočni zid
Č H 3 Ī
1618³⁶

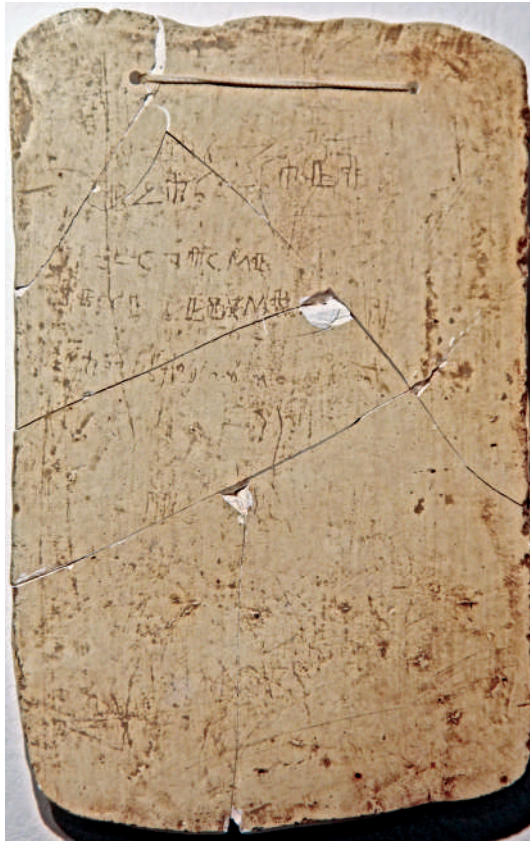
³⁶ Opis: Tkon 432 (Fučić 1982: 346).

- a) a console on the eastern wall
TO O
- b) the fifth console on the eastern wall
Č H 3 Ī
1618³⁷

22.

³⁷ Description: Tkon 432 (Fučić 1982: 346).

*Grafiti urezani u bočnu, glatku, poliranu plohu
mramornog lijevog (sjevernog) dovratnika na crkvenom
portalu*

*Graffiti carved in the lateral, smooth, polished surface
of the left marble jamb (northern) on the church portal*

Mjesto pronalaska / Findspot

Čokovac

Benediktinski samostan sv. Kuzme i Damjana
Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian

Razdoblje / Period

15. – 18. st.

15th – 18th century

Dimenzije / Dimensions

15 x 40 cm

Materijal / Material

Mramor

Marble

Tekst natpisa / Inscription text

a)

Č·U L Z

STA<H>

U CARIGRADU

I U BETLEMU

I U ERUSOLIMU

FRATAR Z ?HR?M

A <R> O . . .

1459, stah u Carigradu i u Betlemu i u Jerusolimu, fratar z ?hr?m

a<r>o....

Zapis nekog redovnika o njegovu hodočašću u Carigrad i u
Betlehem i u Jeruzalem u Svetoj Zemlji.

b)

Č

c)

Č

Č B I(?) B

d)

Č ω K V KADA Ě D(O)N

ANTE JURIĆ

1743, kada je don Ante Juric³⁸

a)

Č·U L Z

STA<H>

U CARIGRADU

I U BETLEMU

I U ERUSOLIMU

FRATAR Z ?HR?M

A <R> O . . .

1459, resided in Constantinople and Betlehem and Jerusalemi monk z

?hr?m

a<r>o....

³⁸ Opis: Tkon 440 (Fučić 1982: 348).

Some monk's record of his pilgrimage to Constantinople,
Bethlehem and Jerusalem in the Holy Land.

b)
Č

c)
Č

Č B I(?) B

d)
Č ω K V KADA Ě D(O)N
ANTE JURIC
In 1743, when father Ante Juric³⁹

³⁹ Description: Tkon 440 (Fučić 1982: 348).

23.

Natpis na nadgrobnoj ploči
Inscription on the tombstone

Mjesto pronalaska / Findspot

Ždrelac, otok Pašman
Ždrelac, the island of Pašman

Razdoblje / Period

Srednji vijek
Medieval period

Dimenzije / Dimensions

30 x 40 cm

Materijal / Material

Vapnenac

Limestone

Opis / Description

Natpis na nadgrobnoj ploči od kojega se vidi samo jedno slovo K, dok je drugo izlizano od gaženja, a upućuje na slovo B. Ta slova vjerojatno predstavljaju inicijale vlasnika groba.

An inscription on the tombstone with only one visible letter ("K"), while the second letter has been damaged, we can only assume it was letter "B". Those two letters were probably the initial letters of the tomb owner's name.

24.

Nadgrobna ploča
Tombstone

Mjesto pronalaska / Findspot

Ždrelac, otok Pašman
Ždrelac, the island of Pašman

Razdoblje / Period

Srednji vijek
Medieval period

Dimenzije / Dimensions

40 x 50 cm

Materijal / Material

Vapnenac
Limestone

Opis / Description

Natpis na nadgrobnoj ploči koji se sastoji od triju slova “F B M”, koja vjerojatno predstavljaju inicijale imena i prezimena vlasnika groba.

An inscription on the tombstone consisting of three letters “F”, “B”, “M”, probably the initial letters of the tombstone owner’s name and surname.

Pisani izvori na glagoljici

Written sources in the Glagolitic script

Brevijar – ostavština don Kaže Perkovića, Zavičajni muzej Biograd na Moru

Breviary – heritage of Father Kažo Perković, Regional Museum of Biograd na Moru

Časoslov rimski iz 1688. godine, Zavičajni muzej Biograd na Moru
Roman breviary from the year 1688, Regional Museum of Biograd na Moru

Misal rimski iz 1741. godine, Zavičajni muzej Biograd na Moru
Roman missal from the year 1741, Regional Museum of Biograd na Moru

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

1. BIANCHI, C. F. (1877). *Zara christiana: dell'arcidiacono capitolare*. Volume II.
2. FILIPI, A. R. (1973). Biogradsko-veransko primorje u doba mletačko-turskih ratova. *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 19, str. 503–596.
3. FUČIĆ, B. (1980). Glagoljica i dalmatinski spomenici. *Fiskovićevo zbornik I. Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 21. Split, 274–284.
4. FUČIĆ, B. (1982). *Glagoljski natpisi*, Zagreb: JAZU.
5. GRBIN, N. (1990). Glagoljica na biogradskom području. U: BATOVIĆ, Š., OBAD, S., JAKŠIĆ, N., DOŠEN, B., BOŽULIĆ, G. (1990). *Biograd i njegova okolica u prošlosti: Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Biogradu, 11.–13. studenog 1988*. Filozofski fakultet u Zadru: Zadar.
6. JELIĆ, L. (1898). Povjesno-topografske crtice o biogradskom primorju. *Vjesnik hrvatskog arheološkog društva*, NS III, 33–126.
7. JELIĆ, L. (1906). *Fontes historici liturgiae glagolito-romanae a XIII ad XIX saeculum*. Krk.
8. KLARIĆ, M. (1929). Važan neopaženi natpis iz hrvatske prošlosti na nadvratniku crkve Bl. Gospe u Tukljači. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, knj. 50 (1928–1929), str. 200–226.
9. STROHAL, R. (1915). *Hrvatska glagoljska knjiga*. Zagreb.

Sadržaj / Table of Contents

UVOD.....	5
INTRODUCTION.....	6
Glagoljski odljevi koji se čuvaju u Zavičajnom muzeju Biograd na Moru	7
Glagolitic moulds kept in the Regional Museum of Biograd na Moru	7
<i>Glagoljski natpis i grb komendatarnog opata Marka Barba</i>	<i>9</i>
<i>Glagolitic inscription and the coat of arms of commendatory abbot named Marko Barbo</i>	<i>9</i>
<i>Nadgrobna ploča</i>	<i>11</i>
<i>Tombstone</i>	<i>11</i>
<i>Natpis na nadgrobnoj ploči</i>	<i>13</i>
<i>Tombstone inscription</i>	<i>13</i>
<i>Ulomak nadgrobne ploče</i>	<i>14</i>
<i>Tombstone fragment.....</i>	<i>14</i>
<i>Natpisi klesani na blokovima desnog dovratnika na ulazu u kuću.....</i>	<i>18</i>
<i>Inscriptions carved on the blocks of the right jamb at the house entrance</i>	<i>18</i>
<i>Stari nadvratnik, sekundarno uporabljen kao prag na ulazu u podrum</i>	<i>20</i>
<i>Old lintel, reused as a treshold at the basement entrance</i>	<i>20</i>
<i>Natpis na nadvratniku ulaza u konobu.....</i>	<i>23</i>
<i>Inscription on the lintel at the cellar entrance.....</i>	<i>23</i>
<i>Nadgrobna ploča s likom redovnika-benediktinca u reljefu i s glagoljskim natpisom na gornjem rubu ploče.....</i>	<i>25</i>
<i>Tombstone with the figure of a Benedictine monk; relief with a Glagolitic inscription on the upper edge of the panel</i>	<i>25</i>
<i>Natpis na nadvratniku ulaza u dvorište</i>	<i>27</i>
<i>Inscription on the lintel at the courtyard entrance.....</i>	<i>27</i>
<i>Nadgrobna ploča u pločniku crkvene lađe.....</i>	<i>28</i>
<i>Tombstone in the pavement of the church nave.....</i>	<i>28</i>
<i>Nadgrobna ploča u pločniku crkve</i>	<i>30</i>
<i>Tombstone in the church floor</i>	<i>30</i>
<i>Nadvratnik</i>	<i>32</i>
<i>Lintel.....</i>	<i>32</i>
<i>Natpis na ploči, ugrađenoj u zid crkve s unutrašnje strane</i>	

<i>pročelnog zida južno od glavnog ulaza</i>	34
<i>Inscription on a panel, incorporated in the inner facade wall, south of the main entrance</i>	34
<i>Natpis i reljef Bogorodice s djetetom iz XV. stoljeća</i>	36
<i>Inscription and the relief of Madonna with child from the 15th century</i>	36
<i>Natpis na nadvratniku crkve</i>	39
<i>Inscription on the church lintel</i>	39
<i>Natpis na kamenoj konzolnoj klupi prozora</i>	41
<i>Inscription on the stone console bench of the window</i>	41
<i>Nadvratnik refektorija</i>	44
<i>Refectory lintel</i>	44
<i>Natpis na benediktinskom samostanu sv. Kuzme i Damjana, Čokovac</i>	46
<i>Inscription on the Benedictine monastery of Sts. Cosmas and Damian, Čokovac</i>	46
<i>Natpis na kamenoj kruni bunara</i>	48
<i>Inscription on the stone crown of the well</i>	48
<i>Nadgrobna ploča u crkvi</i>	50
<i>Tombstone in the church</i>	50
<i>Natpisi na kamenim konzolama klupa u refektoriju</i>	53
<i>Inscriptions on the stone consoles of the benches in refectory</i>	53
<i>Grafiti urezani u bočnu, glatku, poliranu plohu mramornog lijevog (sjevernog) dovratnika na crkvenom portalu</i>	55
<i>Graffiti carved in the lateral, smooth, polished surface of the left marble jamb (northern) on the church portal</i>	55
<i>Natpis na nadgrobnoj ploči</i>	60
<i>Inscription on the tombstone</i>	60
<i>Nadgrobna ploča</i>	62
<i>Tombstone</i>	62
<i>Pisani izvori na glagoljici</i>	64
<i>Written sources in the Glagolitic script</i>	64
LITERATURA / BIBLIOGRAPHY	66

